

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, vasárnap 1912. október 20.

237. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 220).
Gradinata del Sasso Bianco 3, Wurzer ház I em.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 430.

Felölős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:
Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Megfelelhet-e haditengerészetünk feladatának?

Az orosz-japán háború befejezése után monarchiánk katonai helyzete hirtelen fordulatot tett. Az északkeleti orosz-osztrák határ veszített jelentőségéből s a súlypont délre, különösen pedig az olasz határra és az Adriára helyeződött. Az új irányt vett katonai szakirodalom, a csapateltolások, a határ fokozottabb megerősítése mind arra mutatott, hogy a monarchia fegyveres készülődésének éle, mely a nyolcvanas évek óta majdnem kizárólag Oroszország ellen irányult, a felkelő nap Kelet-Ázsiában aratot győzelmei után szövetségesünk, Olaszország ellen irányul elsősorban. Az olasz irredentista és futurista mozgalmak és az újabb feltűnt osztrák háborupárt törekvései egy közel jövőben eldöntésre kerülő orosz-magyar-osztrák háború kérdésével izgatják a szövetséges társak érdekelt köreit s a diplomácia bármennyire is igyekszik minden alkalmat felhasználni, hogy a két állam egymás iránt való jóindulatának és barátságának megerősítésével a fegyverkezési élet tompítsa, a tények ennek a diplomáciai szemkötőlésnek a komolyságát illuzorikussá teszik.

A diplomáciai és katonai súlypontok az északi határról a délre való áthelyezésével haditengerészetünk fontossága napról napra emelkedett. Tegethoffnak, a lissai győzőnek, 1871-ben bekövetkezett halála után szép fejlődésnek indult flottánk életében is holtpontra, majd pedig hanyatlás állt.

A „Tengerpart” története.

Két legenda.

I. Test és lélek.

Egy embernek gyönyörű gyümölcsös kertje volt, melyet nagyon féltett a tolvajoktól.

Öröket állított hát a kert bejáratához: jobbra egy vakot, balra egy bénát.

Ezek bizonyosan nem bocsátanak idegeneket a kertbe, maguk sem dözsmálják meg az érő gyümölcsöket: — így gondolkozott a tulajdonos, mialatt nyugodtan a házába tért.

Mikor az éj beállt, az égen milliónyi csillagok ragyogtak és a hold korongja fejedelmi pompájában felbukkant, a gyümölcsök is szebben fényltek, mint nappal.

Ekkor így szólt a béna a vakhoz: — Milyen szépek, milyen kívánatosak ezek a gyümölcsök.

— Hát szakíts le egy-néhányat és kóstoljuk meg — susogta halkán a vak.

— Hát tehetném, mikor béna vagyok? — sópáncodott sóhajtván a béna. — De tudod mit? Felmászom a fátadra és te elvisszél a fához. Letépek a gyümölcsöt és jö-

lött be. Évtizedeken át a haditengerészet a fegyveres erőnek csak mostohatestvére volt s ebből a szomorú szerepből a huszadik század első éveit váltották csak meg. Az orosz-japán háború tanulságai és a megváltozott külpolitikai helyzet új életet hoztak az Adria hullámaiara s mostohatestvér fontossága elsőrangúvá kezd válni.

Az olasz határtól, Monfalconetól Spizaiáig, a keskeny montenegrói tengersávig húzódik az osztrák-magyar tengerpart kb. 800 km. hosszúságban. Pólától Raguzaiáig egy majdnem szakadatlan sora húzódik végig a szigetesortoknak, az egykori, elűnt szárazföld maradványai — melyek a dalmát tengerpart megközelítését igen sok helyen megnehezítik. Az istriai félsziget csücskén fekszik a haditengerészet főhadikikötője, Póla. Fekvésénél fogva fedt két legnagyobb kereskedelmi kikötőnek, Fiuménak és Triesztnak bejáratát s ezen szerezés fekvésénél fogva választották az ötvenes években főhadikikötőnek. Azóta a viszonyok jelentősen megváltoztak. Velence csak kb. 150 km-re fekszik Pólától s ha az olasz hajóhad este elhagyja Velencét, napfelkelte már Póla előtt ásitozhatnak ágyú. A japánok által Port-Arthurnál alkalmazott közvetett lövéssel a pólai arzenál és a löszraktárak a tengeren tűz alá vehetők s a támadó flotta ez alkalommal a szárazföldiütegek hatáskörletén kívül tartózkodhatik. A fasanaik külső kikötő, hol az osztrák-magyar hajóhadnak a harkhoz gyülekeznie kell, északnyugatról és délkeletről a tenger felől teljesen áttekinthető s a Brióni szigetek teljesen modern erődjének 30,5 cm-es forgatható ágyú sem tudják az elizien elfogyasztjuk.

A vak megfogadta a béna tanácsát. Letéptek a gyümölcsöket és el is fogyasztották.

Mikor reggel a tulajdonos jött, az öröket a helyeiken találta. Az egyiket a kapu jobb oldalán, a másikat a kapu bal oldalán; de a gyümölcs mégis le volt tépve.

— Valljátok meg, hogy bebocsátottatok a tolvajokat! — így rivallt rájuk.

— Esküszünk, hogy nem járt itt egy tolvaj sem! — mentegőztek egyértelműen az örök.

— Akkor valamelyik közületek ette meg a gyümölcsöt. Valljátok meg bűnötöket!

— Oh uram, nézd a bénaságomat! Egyenes, sik földön sem tudok járni.

— Tekintsd uram vakaságomat! — jajgatott a másik, beesett, lezárt szeméire mutatva.

— Hogy mehettem volna, mikor az utat se ismerem.

De a tulajdonos felültette a bénát a vak vállára, elvezette őket a fához és azt mondta:

— Lám, így csináltatok, így loptátok! Így van az emberekkel is. A test nyulodt tisztá, engedelmes.

— Én nem vétkeztem, mert vak va-

lenségét ebben megakadályozni. A szárazföldi erődök észak felé csak néhány km-re fekszenek az arzenáltól, a löszraktáraktól stb. A mai ágyuk hordtávolsága mellett így ezek egész kényelmesen lödözhetők.

Pólának ezen nagy hiányain újabban tetemes költséggel segíteni igyekeznek új erődök építésével, így például Lussin szigetén, de hogy ez ki tudná küszöbölni az alapos hibákat, az kétséges. Ezek a körülmények készítették a haditengerészet egyes köreit arra, hogy a főhadikikötőnek Sebenicóba való áthelyezésével foglalkozzanak. Sebenicó igen jó alap volna egy működő flotta számára, mert kőszénbányái és édesvize sok előnyt nyújtanak, azonkívül vasúttal van összekötve a szárazföld belsejével. Azonban nagy hibája az, hogy egy szűk, 7 km. hosszú bejárat köti össze kikötőjét a nyílt tengerrel, mely körülmény élénken emlékeztet Port-Arthur legnagyobb hibáinak egyikére, a kikötő szűk, csak dagály idején hajózható bejáratára, mely az orosz flotta működését annyira bénította. Ezért tehát Sebenicó megerősítésének eszméjével felhagynak s inkább az a terve merült fel, hogy a Sabioncelló félszigetet elvágják a szárazföldtől, megerősítik s így Észak- és Déldalmácia közt egy biztos ut létesül. A terv kivitelére nézve azonban még semmi sem történt.

A tengerpart legdélibb részén fekszik a híres Bocche di Cattaro. Fekvése arra predestinálja, hogy ott egy érkáló- és torpedónaszád-hajóraj állomásozzon, mely az Adria bejáratát, az Otrantói szorosot könnyen megfigyelhetné és innen vállalatokat vezethetne az olasz Antivari, Bari és Tarent gyök. nem látoma kísértést, nem ismerem a bűnhöz vezető utat! — így szólt a test.

— Én sem vétkeztem uram! — mondja a lélek. Mióta belőled, tőled származtam, tisztán lebegek a mindenségben, mint a madár a levegőben.

De az ur egyesíti a testet a lélekkel és az élet fájához vezeti. És a bűn megkezdődik.

Ebben az egyesítésben rejlik az élet minden borzalma, minden kísértése és egyszersmint minden öröme is...

II. Az ember.

Az Úr egy új lényt akart teremteni. Olyan lényt, mely az eget és földet egyesíti magában.

De az igazság angyala így szólt:

— Ne teremtsd meg, uram! Mert megszentelteleníti szent nevedet, rosszat terjeszt a földön, hol majd mindenütt hazugság és csalás ver gyökeret!

— Ne teremtsd meg! — könyörgött a Jóság angyala is. — Borzalmas lény lesz, mely a világot megbotránkoztatja, másokat gyűlöl és önmagát szereti. Süket marad a szegények, a rabszolgák és a meekizottak panaszaíránt, vak marad, érzéketlen a nyomor és szénvedés láttára!

— Vérrrel termékenyíti meg a földet! — egészítette ki a Béke angyala. — Gyil-

ellen. A Bocche-nak ezen előnyös fekvését ki is használták. A külső éjszákban, Teodóban egy második flotta-támpont létesült, erődök emelkedtek a környező magaslatokon, fiókarzenált, lőszertelepeket rendeztek be. Azonban a szép terveknek egyszerre csak eléje vágott az olasz-montenegrói háború, a Lovcen-hegyen megjelentek az olaszok által ajándékozott tarrackok s a cattarói hadikikötő értéke egyszerre a felére szállt le.

Azonban ezen a hibán lehetne segíteni. A japánok, félreértve mindenféle nemzetközi szokásjogot, 1904 február 8-án éjjel hadüzenet nélkül lepték meg az orosz flottát. Ha mi azt akarjuk, hogy a Cattaróhoz fűzött remények válóra váljanak s a beléje helyezett milliók meghozzák gyümölcseit, mi sem tehetünk mást, mint hogy hasonlóan egy váratlan éjjel megrohanjuk és elfoglaljuk a Lovcent. Háboruban a jog és az igazság ugyanis az erősebbik oldalán van.

Ezek mellett az erődítések mellett már évek óta kísért Trieszt megerősítésének a kérdése. Ez azonban igen káros hatással lenne flottánkra. Azt a sok milliót, amibe a terv kerülne, okvetlenül a haditengerészeti budgetből vennék el s ennek a hajóhad adnánk meg az árát. Mert az egyedüli eszköz a tengerpart sikeres megvédéséhez az erős, harcra képes flotta, mely nem huzódik a szárazföldi ütegek védelme alá, hanem az ellenséget fel meri keresni s vele bárhol meg is mer ütközni.

A tengerparti erődítéseknek csak az a célja, hogy a harcon kívül helyezett, megsérült hajóknak mintegy kórházzal szolgálnak s a flotta működőképességének alapját adjanak. Éppoly, mint a szárazföldet nem lehet megvédeni tisztán csak várakkal, a tengerpartot is csak egy erős flotta tarthatja meg számunkra.

Ha pedig ezt a hajóhadat nézzük, melynek legfiatalabb tagját most bocsátották vízre s összehasonlítjuk legvalószínűbb ellenfelével, az olasz flottával, kissé sötét színben tűnik fel a jövő képe.

Haditengerészetünknek jelenleg 9 olyan páncélos csatahajó van, melyek mint komoly ellenfelek számba jöhetnek. Ez a kilenc hajó három típus szerint épült, mindenik három-három taggal. Első típus az 1900-ban vízrebocsátott Habsburg, (Árpád 1901, Babenberg 1902), tonnatartalmuk 8340 tonna s csak három 24 cm-es ágyujuk van. Ezek a hajók a működő flottában már

kosság lesz az erénye; tüzzel, vassal pusztítja el az országokat és halálfélelemmel tölti meg a szíveket!

A Mindenható homloka elborult, elkomorodott. Az a lény, mely eget a földdel egyesíteni lett volna hivatva, törbénnek, nyomorultnak, borzasztónak, utálatosnak látszott előtte. És az örökké valóságtól tartó szilárd akaratában, megérlelődött a határozat:

— Nem teremtem meg!

Ekkor odalépett trónjához a legifjabb és legkedvesebb gyermeke: az Irgalmosság, átkulcsolta mennyei Atyjának térdeit és így rimánkodott:

— Teremtsd meg, jó Atyám! Ha minden szolgád elhagyja, felkeresem, nyomom követem, mellette maradok. Megőrzöm, hogy az Igazság utjáról le ne térjen. Irgalmat öntök a lelkébe és megtanítom részvétre a nyomor és szenvedés iránt.

A mindenható homloka kiderült. Isten arca sugárzott. Azt a lényt, mely az eget a földdel egyesíti magában, megalkotta saját képére. Belé lehelt lelkét és így szólott:

— Elj! És tudd meg, hogy te az Irgalmom gyermeke vagy!

Igy teremtette Isten az embert.

Tolsztoj Leó.

csak egy-két évig szerepelhetnek, mert a mai 25.000 tonnás Dreadnoughtok mellett csak játékszerek. Ezután következnek a 10 ezer 600 tonnás Erzherzog típus, (vizre bocsátási év 1903, 1904, 1905), melynek tűzereje szintén elmarad a kor követelményei mögött. A legfiatalabb típus a 14.500 tonnás Erzherzog Franz Ferdinand (Radetzky, Zrinyi) osztály, melyen már érvényesülnek az orosz-japán háború tanulságai, s mely így megfelel azoknak a követelményeknek, melyeket egy modern csatahajóhoz támasztunk. Az építés alatt levő négy új Dreadnoughtunk, a Viribus Unitis típus, melynek a Tegetthoff a második tagja, flottánk harcértékét nagyban fogja emelni. Azonban amint ezen hajók beállíthatók a működő hajóhad névsorába, kiesik onnét a Habsburg típus s így ismét csak 9 páncélos hajónk marad, melyek közül három, az Erzherzog osztály, már halad a vénülés felé. A régebbi hajók, így p. a Wien típus, stb., már csak arra valók, hogy az ócskavaskereskedők vesszenek össze rajta.

Páncélos cirkálók tekintetében még rosszabbul állunk. Egyedül az 1903-ban vízrebocsátott St. Georg jöhet számításba mely azonban szintén eléri néhány év múlva a korhatárt. Kisebb cirkálók közül csak a modern Spaun-típus felel meg, a többi már elavult. A torpedóvadászok és naszádok ujabban ki lettek egészítve s mindenesetre jelentős támadó erőt képviselnek, de mit ér mindez a nagy páncélosok hiánya mellett.

S ha ezeket az adatokat összehasonlítjuk az olasz tengeri erővel, mert hisz flottánk nem azért épül, hogy az angol király koronázása alkalmával a spitheadi flottaszemlén a pirosfehér piros szín is képviselve legyen s haaz annyira jószolt és bekövetkező eseményekre gondolunk, semmi esetre sem billen a mérleg a mi javunkra.

Olaszországnak a törekvései és reményei, melyeket igen sokszor kefejezésre juttat, nem nagyon régiek. Az „Italia unita“, az olasz Trient és Trieszt, az Adriára vonatkoztatott „mare nostrum“ esábképének tüze ott lobog minden olasz hazafi szívében, de hogy ezt az ábrándot valóra is váltsák, ez a törekvés csak néhány évre vezethető vissza. A „mare nostrum“ elve adott serkentést arra, hogy Itália hatalmas lépésekkel kezdje fejleszteni és tulszárnyalni a mi tengeri erőnkét. Az olasz tengerészet hirtelen való fejlesztése ott kezdődik, midőn Bettoló tengernagy, az akkori olasz tengerészeti vezérkar főnöke, 1905-ben az olasz flottapolitikának egy új irányt adott. Bettoló nézete abban jutott kifejezésre: Minél kevesebb tengerparti erődítés, hanem annál erősebb hajóraj. Bettoló ezen nézetének meg van a helyes alapja.

Végig az egész olasz Adrián, az egyetlen Velence kivételével, nincs olyan pont, mely egy flottának biztos működési alapot tudna adni és egy ellenséges hajóhad támadásának ellenállhatna. Ancona és Tarento erődjei már annyira elavultak, hogy számításba sem jöhetnek. Brindisiben azonban komoly erődítések vannak tervbe véve, melyek úgy látszik Cattaro ellensúlyozására készülnek.

Az Adrián így jelenleg csak Velence jöhet számításba. Azonban Velence—Póla és Póla—Velence egy távolság, s ha azt mondtuk, hogy az este elindult olasz flotta reggelre Póla előtt lehet, ugyanezt mért ne lehetne fordítva is elképzelni? Velencének nagy hátránya, hogy kevés a kijárat az öbölből, s mi van, az is szűk s így egy támadó flotta könnyen blokkolható. Pedig Velen-

cén kívül más flottabázist az Adrián nem lehet keresni. Legközelebb hozzá a délolaszországi Tarentó fekszik s még ez a kikötő sem nyújt elég biztosítékot az olasz flottának, mely így egyesegyedül a Liguri tenger mellett fekvő Speziától függ. Spezia pedig Tarentótól 1165 km-re van.

Ezzel az ellentétben a monarchia tengerpartja nagyon sok helyen alkalmas arra, hogy támadó hadműveleteknek a kiindulópontjául szolgáljon. Ez a körülmény játsza Bettoló flottapolitikájában az alapeszmét. Szerinte az olasz érdekeket nem a tengerparti erődök, hanem az erős, harcra képes flotta védi meg.

Az osztrák-magyar flottafejlesztésére Olaszország egy sokkal nagyobb arányú programmal válaszolt 1908-ban.

Hat 20.000 tonnás csatahajó, négy 12 ezer tonnás páncélos cirkáló és tíz siktergeri torpedónaszád, melyeknek költségei kb. 300 milliót tettek ki, volt a válasz. Ha hozzá adjuk a Vittorio Emanuele és a Pisa-típus 4—4 tagját, melyek modern 19.000 tonnás hajók, úgy Olaszország egy oly tengeri erővel rendelkezik, mely mellett a mi haditengerészetünknek sikerre igen kevés kilátása van. Igaz ugyan, hogy kiképzés, vezetés stb. igen sokat segíthetnek, hogy a számbeli különbséget kiegyenlítsék, de egy második Lissára számítani és abban reménykedni, részünkről bűn volna.

Velünk szemben Olaszország a tengeren jelenleg hajók dolgában le nem tagadható, jelentős fölénnyel bír. Az olasz csatahajók kéményeinek árnyéka már odavetődik a szirtes dalmát partokra, legalább is az olaszok már látni vélik. (P. H.)

Ujdonságok.

—o—

— A rappresentanza ülése. A városi képviselőtestület tegnap este Vio Ferenc dr. polgármester elnöklésével rendes heti ülését tartotta.

A jegyzőkönyv hitelesítése után a polgármester választ ad néhány régebbi interpellációra.

Riccotti rappresentante a szegényháza vonatkozó interpellációja ügyében a podeszta azt mondja, hogy a közjótékonyági bizottság tervezetét dolgozta ki a szegényekháza óvodával és kézimunka iskolával való kiegészítésére. A kiadások 250 ezer koronát tesznek ki s a nagyközség feltelegeiből lesznek fedezendőek.

Superina rappresentante egy belvedereit, a cosalai iskola villamosvilágítása, toronyórája és egyéb felszerelése ügyében interpellál. A polgármester szerint a belvedereit ut ügyében a költséglegeleink felosztásakor fognak gondoskodni, a cosalai iskola ügye pedig a pénzügyi bizottság előtt fekszik.

Riccotti rappresentante sürgősen szükségesnek tartja egy éjszakai inspekciós orvos kirendelését. A polgármester megígéri, hogy ez ügyben a tiszti főorvosi hivatallal fog érintkezésbe lépni.

Zambelli Sándor rappresentante levélben lemond tisztségéről, azzal az indoklással, hogy elfoglaltsága miatt nem foglalkozhatik közügyekkel. A lemondást a képviselőtestület tudomásul veszi.

Dardi főtanácsos ezután felolvasta a városi tisztviselők nyugdíjalapjának 1911. évi zárszámadását.

Stupicich kérde, hogy mi van a megszüvett nyugdíjszabállyal. A podeszta azt válaszolja, hogy az a kormány előtt fekszik. Igéri, hogy a legközelebbi budapesti utazása alkalmával meg fogja sürgetni a jóváhagyást.

Ezután jóváhagyják a közjótékonyági bizottság 1910—11 évi zárszámadását és több kisebb ügyet intéznek el.

A Via Fiumara-i bódások tiltakoznak az ellen, hogy térfoglalási engedélyüket a város nem akarja meghosszabbítani. A felszólaló representantek mind az állandó bizottság azon indítványa mellett foglalnak állást, amely a bódék eltakarításáról szól. A representanza Sirola indítványára úgy határoz, hogy csak azoknak az engedélyt fogják meghosszabbítani, akiknek megélhetése másként lehetetlen. Sorra került ezután a Danubius-hajógyár kérelme a via Industria nappali vasúti közlekedés ügyében. A gyár kifejezi kérvényében, hogy nagy károkat szenved a nappali közlekedés betiltása folytán. Az összes felszólalók állást foglalnak a nappali közlekedés ellen, sőt az éjjeli közlekedés körül történő rendeltenségek megszüntetését tartják szükségesnek.

Tárgyalásra került azután a Ploech-örökösök egyik ajánlata. Ploechék bejelentik, hogy a via Vermedán levő épületeik előtt díszkertet akarnak építeni. Ha azonban a város nem egyezik bele az út szűkítésébe, akkor vásárolja meg az illető területet. A képviselőtestület engedélyezi a díszkert építését, de jelzi Ploechékkel, hogy járdát már nem lehet építeni a házak előtt.

Host előadó felolvassa az élelmezési bizottságnak a fűszerek- és italok elárúsításának városi szabályzata ügyében tett indítványát.

Több representanté az elárúsítások körül történő visszaélésekről tesz említést. A szabályzatban kisebb változtatásokat eszközölt a képviselőtestület s ezzel az ülés véget ért.

A budapesti vonósnégyes hangversenye. Hosszu évek elteltével ismét alkalmunk volt hallani Fiumében egy magyar vonósnégyest, a Waldbauer-Kerpely-quartetet, mely rövid fennállása dacára úgy Magyarországon mint külföldön már nagy sikerekre tekinthet vissza. Tegnap szereplése csak beigazolta a megélőző jó hírnevet, és a Deák-szálló zsufolásig megtelt nagytermében hirnevüknek tökéletesen megfelelt. Szinte csodálatos, hogy ez a négy zseniális fiatalember, összjátékban, a darab átérzésében és a mindenkori stílusnak érvényre juttatásában mit produkál, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy **alig két éve** játszanak együtt, és hogy időközben „brácsás” változások is mentek keresztül. Bár quartettzenénél nem is szabadna az egyes hangszerekre kitérnünk. Nem mulaszthatajuk el az első hegedűs technikailag is teljesen kiforrott, temperamentumos játékát, a cellistának különösen a piánókban feltűnő, diszkrét, előkelő vonókezelését, valamint a második hegedűnek és a brácsának finom alkalmazkodását kiemelni. Haydinek nálunk még hangversenyben nem hallott C-dur négyesét precízen a „rococo” stílusának megfelelő stílusban játszották. Frank Cesar D-dur négyesének előadásában remekül interpretálták a mű borongós hangulatát, a polifóniának minden szölamában való érthető kiemelésével; a ritmikailag oly nehéz „Scherzo” előadásában pedig remekelték. Méltón zárták le az estét Beethoven D-dur négyesének nobilis, teljesen megállapodott felfogással előadott játékával.

Horvát négyülés Abbaziában. Abbaziában holnap délután 5 órakor négyülést tart az ottani horvátság. A négyülés célja az, hogy a balkáni háborúban megsebesült bolgár, szerb és montenegrói katonák javára gyűjtést indítsanak.

Házasság. Schlesinger Béla eljegyezte Feller Katica kisasszonyt Fiumében.

Pécs—Fiume. A Pécsi Napló írja: A kormány, igen helyesen, mindinkább kidomborítja a pécs—fiumei kapcsolatot. A mikor decentralizálták a kir. ítélőtáblákat, akkor is már tekintettel Fiume önálló közjogi állására, a fiumei kir. törvényszék főlebbezéseit a pécsi kir. ítélőtáblához kívánták utalni, később azonban változást szenvedett e helyes terv és a budapesti ítélőtáblánál meghagyták a külön olasz osztályt, mely fölülbírálja a fiumei pereket. Pedig kétségtelen, hogy Pécs mégis csak közelebb van Fiuméhez, mint Budapest, de magasabb szempontok döntötték el, hogy Fiumét ne hasítsák ki törvénykezési szempontból a budapesti tábla területéről. A pécsi kulturmérnöki hivatal hatáskörét azonban kiterjesztették Fiuméra, és újabban a pécsi 19. honvéd gyalogezred egyik zászlóaljának Fiuméba való elhelyezését határozta el a hadügyi kormány, most pedig szőlőszeti és borászati kerületek némi módosításával a pécsi borászati felügyelőség hatáskörét terjesztette ki a földmívelésügyi miniszter Fiuméra és körzetére. A Karszt vidékén ugyan nem igen terem meg a bor, melynek nem való a sziklás talaj, mégis racionális művelés útján ott is mindinkább termő talajt használnak ki a sziklás vidékből és a szőlőművelés terjedésével bekövetkezett annak szükségessége, hogy azt fokozott mérvben gonddozza az állam, és mindjárt gondoskodott arról is, hogy a legközelebbi magyar borászati felügyelőség, a pécsinek kitűnő képességgel bíró vezetője, Suly Antal viselje gondját a fiumei és környékbeli szőlőtermelésnek, ezzel új hivatalos kapcsolatot teremtve Pécs és Fiume között, melyet mi itt nagyra értékelünk.

A népszerű hangversenyek. Még egyszer megemlítjük olvasóink előtt, hogy a Fiumei Hangverseny Egyesület holnap nyitja meg népszerű hangversenyeinek sorát, a Waldbauer Imre, Temesváry János, Korstein Egon és Kerpely Jenő magyar hegedű művészekből álló budapesti kvartett közreműködésével. A hangverseny a Società Filarmonico Drammatica nagytermében lesz. Helyárak a következők: Földszint belépti díjjal 1 kor, Belépti díj 60 fillér, karzat 50 fillér.

A hangverseny délelőtt 11 órakor lesz a Società Filarmonico-Drammatica-nak a Corso 32 szám alatti helyiségében.

Szerelmi dráma az utcán. Acker József 24 éves kereskedősegéd, a Spiegel-bazár alkalmazottja, hónapokkal ezelőtt beleszeretett Castellich Lujza 21 éves leányba, aki egy ideig szintén az üzletben volt alkalmazva. Acker feleségül akarta venni a leányt, ennek apja azonban hallani sem akart erről. A fiatalok titokban mégis találkoztak, de a leány atyja megtudta ezt s a leány kénytelen volt szakítani Ackerrel. A zelkeseredett ifjú ekkor azzal fenyegetőzött, hogy megöli a leányt, azután önmagát pusztítja el. Acker nem vették komolyan, de tegnap beváltotta rettenetes fenyegetését. A via Edmondo de Amicisen tegnap este 8 órakor találkozott a leánnyal s hirtelen előrántotta a zsebében levő viriosos üveget, annak tartalmát a leány arcára öntötte. Castellich Lujza kétségbeesetten sikoltott segítségért s ezalatt a fiatalember a megmaradt vitriolt magára öntötte és elment a dráma színhelyéről a rendőrségre, hogy önmagát feljelentse. A leányt ezalatt bevitték a mentőállomásra. Arcát, karjait, keblét rettenetesen összemarta a sav. A mentők beszállították a kórházba. Az ifjú rendőri őrizet mellett szintén beszállították a kórházba. Ott az orvosok megállapították, hogy mindkette: valószínűleg megvakulnak.

A máv. zágrábi mülhelye. Nemrégiben jelentették, hogy a máv. vezetősége több millió korona árán ki akarja bővíteni zágrábi mülhelyét, hogy ez ipartelepen, mely eddig csak kisebb javító és átalakító munkálatok végzésére volt alkalmas, nagyobb szabású, még mozdonyépítési munka is végezhető legyen. A máv. csak azt kötötte ki a városi tanácstól, hogy azt a területet, melyen a kibővített munkástelepet le akarják telepíteni, csatornáztassa, rendeztesse s a magyar munkások gyermekei részére alapítandó magyar tanulóiskola ügyébe ne avatkozzék. A tárgyalás meg is indult, de, ugyelát-

szik, hajtórést szenvedett. Erre vall legálább az a megbízható helyről nyert értesülésünk, hogy Zágráb helyett Károlyvároson fogják létesíteni a tervezett nagy állami vasuti mülhelyet. Hivatalosan azzal okolják még a változást, hogy az új horvátországi vasuti vonalak megépítése után Károlyváros nagyforgalmu vasuti csomópont lesz, a melynek mindenképp nagy vasuti mülhelyre lesz szüksége.

Gyorsírási és gépirási tanfolyam. A fiumei gyorsírói egyesületben serényen folynak a beiratkozások a magyar, olasz és német nyelvű gyorsírásra és gépirásra. Azok, akik a tanfolyamon részt venni óhajtanak, mielőbb iratkozzanak be a tanfolyamra. Bővebb felvilágosítást nyerhetni minden este 7—8 óra közt az egyesület hivatalos helyiségében (Viale Deak 21.) Ez ideig magyar nyelvű gyorsírásra beiratkoztak és a múlt évben a fiumei gyorsíró (körben) Egyesületben tanult növendékek kéretnek, hogy e hó 22-én este 7 órakor minél számosabban jelenjenek meg az egyesület hivatalos helyiségében, mert a magyar gyorsírási tanfolyam már ekkor megkezdődik, (ugy kezdők, mint haladók részére külön tanfolyam).

Az új nyugdíjtörvény ellen. Az Országos Katholikus Tanügyi Tanács Giesswein Sándor és Ember Károly lovag elnökségével esütörtökön ülést tartott, amelyen állást foglalt az új nyugdíjtörvénynek sérelmes intézkedése ellen. Giesswein elnöknek a jellemképzésről és az erkölcsi nevelésről tartott sikerült előadása után Ember Károly lovag, világi elnök, számolt be, a központi tanácsban az ezévi országos bizottság közgyűlés határozatainak végrehajtásáról, majd dr. Billiszký Lajos nagyszéki tanítóképző intézeti igazgató ismertette alapján a gyűlés határozati javaslatokat fogadott el:

Az Országos Katholikus Tanügyi Tanács a legnagyobb megütközéssel és fájdalommal fogadja az új nyugdíjtörvényjavaslat 126. paragrafusának g) pontjában foglalt azon kijelentést, mely szerint az új nyugdíjtörvény az 1894. évi XXVII. tc. kélsikoltott országos tanári nyugdíjintézet kötelekbe tartozó nemállami tanárságra egyáltalán nem terjed ki. Hasonló megütközéssel fogadja a törvényjavaslatnak a tanárságra vonatkozó azt a sérelmes intézkedését, amely a köteles szolgálati időt a törvényben biztosított 30 évről 35, illetve 40 évre emeli fel. Ugyanezért a tanács egyhangúlag elhatározza, hogy: sürgősen emlékiratot terjeszt föl a hercegprímáshoz, hogy tekintve a tanács egész sülvával hasson oda a kormányhoz, hogy az új nyugdíjtörvényjavaslatból a katolikus tanító-, tanító- és óvónokképző intézeti tanárokat szerzett jogaitól megfosztó intézkedések töröltsenek. Teljes lélekkel csatlakozik a magyar tanárságnak az új nyugdíjtörvényjavaslat ellen megindított mozgalmához. A Fiumei Tanári Kör egyhangúlag csatlakozott a Budapesti Tanári Körnek az új nyugdíjtörvényjavaslat miatt indított mozgalmához és kimondta, hogy ha sérelmes ez a javaslat a középiskolai tanárság zömére, még fokozottabban sérti ez a testület némely csoportját. Elhamarkodottnak itéli az oly hiányokkal rendelkező törvényszékesítést, amelyen volt a tanári fizetéseket rendező törvény is, melynek hibáit nyögő most sok, a középiskolai tanároknál kisebb státus azúttal, hogy — nyilván szintén utólag — rámentek mindenütt a tanári csoportokra az igazgatói létszámot.

Elgázolta a kocsit. Mikos János 60 éves kocsis tegnap délután a susáki Lujza-uton leesett kocsijáról s a kerekek alá került, melyek egyik lábán keresztül mentek. A súlyosan sebesült kocsist a kórházba szállították.

Elkerült kikötők. Az Ungaro-Croata „Villám” gőzösé ma reggel, a rendes idő előtt 24 órával, Fiuméba érkezett. A korai érkezés oka az, hogy a háború miatt nem érintette San-Giovanini di Medua, Durazzo, Valona, Santi Cnaranta, Sajada és Preveza török kikötőket.

Laplata-tengeri Fiumében. Buenos-Ayreshől tegnap délelőtt Fiuméba érkezett a Rozália gőzös, amely 4618 tonna laplata-

tengerit hozott magával. A hajót csak ma reggel eresztették be a kikötőbe, mert tegnap nem tudtak neki helyet adni.

— **A kikötőből.** Okt. 19. Érkezett: „Rosalia” olasz gőzös Buenos-Ayresből 4718 tonna tengerivel; „Buoni Amicis” olasz gőzös Burntislandból 100 tonna aszfalttal; „Turul” magyar gőzös Burntislandból 5870 tonna közzénnel; „San Severo” olasz gőzös Velencéből üresen; „Barletta” olasz gőzös Bariból 15 hordó olajjal és 135 zsák mandolával.

Indult: „Goritia” osztrák gőzös Alexandriába 2020 tonna cukorral, 30 tonna papírral és 50 láda üvegáruval; „Veria” angol gőzös Liverpoolba 3200 tonna cukorral, 250 tonna liszttel, 240 tonna fakivonattal és 120 tonna ásványvízzel; „Orseolo” olasz gőzös Calkuttába 1500 tonna kőolajjal; „Aghios Spiridione” görög gőzös Krétába 450 tonna fával.

— **A fieme—nagyvárad gyorsvonatról** hozott közleményünkre melyben azt írtuk, hogy ilyenről a fiemei állomáson mit sem tudnak, így felel a Pécsi Napló:

A mi közleményünkben nem írtunk új nagyvárad—fiemei gyorsvonatról, hanem nagyvárad—szeged—szabadka—báttaszék—dombóvári gyorsvonatról. Dombóvárról a közvetlen Kolozsvárról jövő és nagyvárad-i kocsikat hozzákapsolják a budapesti gyorsvonathoz, a dombóvár—fiemei vonalon tehát nem állítanak be új gyorsvonatot, mivel a nappali budapest—fiemei gyorsvonat elbírja a várad-i kocsikkal való megterhelést. Az előmunkálatok ezen régvárt gyorsvonat beállítására most vannak folvathatban és alig kételkedhetünk abban, hogy annak életbejuttatásával tovább várakozni nem fognak.

Igy természetesen már egészen másképpen hangzik a közlemény. Arról a törekvésről, hogy a nagyvárad-i és kolozsvári vonatokkal esatlakozást létesítsenek, nekünk is van tudomásunk: Ez a törekvés nem új, illetve körök évek óta foglalkoznak vele. Ha most megvalósítják, az csak örömeinkre szolgál.

x **Gyógyíthatatlan betegségnek** tartották évszázadok óta az Epilepsiát. E régi hit azonban újabb elvészti jogosultságát mivel megbízható értsüleink van arról, miszerint egy budapesti speciálista orvos tudományos alapon és bevált módszer szerint gyógyítja az epileptikus betegeket és módszerével e baj gyökeres gyógyítását teszi lehetővé, mit a gyógyult esetek nagy száma bizonyít. Ez orvos dr. Szabó B. Sándor (Budapest, Nagykorona-utca 18.) ki gyógyulást keresőknek díjtalanul ad fölvilágosítást.

— **Montenegró 20 millió líras kölcsöne.** Milánóból táviratozzák, hogy a milánói nagybankok 20 millió líra kölcsönt fognak folyósítani Montenegró számára. A kölcsön kamatát hírszerint az olasz kormány garantálja a milánói bankoknak.

— **A hajóépítő vállalatok üzletei.** A hajózási üzlet nagyszerű fellendülése következtében a hajóépítővállalatok ez idén óriási megrendeléseket kaptak. Egy londoni szaklap most kimutatást közöl a hajógyárak foglalkoztatásáról. A legjobban az angol hajógyárak voltak foglalkoztatva, melyek szeptember 30-ig 487 különféle gőzösré és 18 vitorlás gőzösré kaptak megbízást. Az angol gyárak után következnek a német hajóépítő gyárak, melyekben jelenleg 101 gőzös építé van folyamatban. Harmadik helyen az Egyesült Államok hajóépítő vállalatai szerepelnek, 85 gőzössel.

Weiss Fanny

női divatterme

Fiume, Corso 10. I. emelet
tisztelettel jelenti, hogy párisi és bécsi újdonságai megérkeztek.

Kéri egyúttal, hogy azok megtekintése végett műtermet véteknényszer nélkül becses látogatásával szerencsételni kegyeskedjék.

TÖZSDE.

	Okt. 16 zárlat	Mai árt. 1/1 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	790.—	795.—
Osztrák hitelrészvény	608.—	610.—
4%-os koronajáradék	83.95	84.30
Osztr.-magy. államvasut	684.—	670.—
Jelzálogbank	416.—	416.—
Leszámitolóbank	511.—	515.—
Hazai Bank	291.50	293.—
Magyar Bank és Keresk. R-T.	538.50	541.—
Rimamurányi	716.—	723.—
Salgótarjáni	710.—	719.—
Közuti Vasut	645.50	657.—
Városi Villamos	374.—	375.—
Adria	516.—	—
Déli Vasut	106.50	—
Magyar Cukoripar	2770.—	—
Rizsgyár	3575.—	—
Budapesti Gabonátőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Buza októberre	11.01	11.87
Buza áprilra	11.91	11.80
Rozs októberre	10.32	10.25
Rozs 1913 áprilra	10.53	10.45
Tengeri májusra	8.01	7.97
Zab októberre	11.79	11.31
Zab áprilra	11.36	11.68
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	606.—	609.—
Magyar hitelrészvény	790.—	795.—
Osztrák magyar államvasut	677.—	684.—
Déli Vasut	116.50	109.50
Alpesi	945.00	958.—
Skoda	738.—	745.—
Osztr. koronajár.	84.45	—

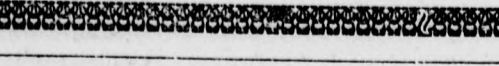
Fiumei és trieszti értékek:	Legutóbbi körök átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.—
Banca Fiumana	640.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	302.—
Fiumei Népbank	114.—
Litorale Bank és Takaréksz.	228.—
I. Horvát Takarékpénztár	6000.—
„Indeficienter” tengerhajóz. Nom 250	500.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1420.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1120.—
Orient tengerhajózási társ.	1440.—
Alt. Forgalmi r. t.	2250.—
Magyar Olajgyár	212.—
Austro-Americana	276.—
Navigazione Libera Triest	585.—
Osztrák Lloyd	522.—
Stabilimento Tecnico	9850.—
Ampelea Szeszpároló Rt.	430.—
I. Trieszti Rizsgyár	895.—
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	390.—
Spalato-i Portland Cement	395.—
Assicurazioni Generali Nap.	330.—
Riunione Adriatica	3900.—

„Margherita” mozgó

Via Alessandro Manzoni 3.

Hetenként háromszor
uj, fényes műsor!

Fül-, Orr- és Gége-

betegeknek rendel
d. u 4-5-ig

Dr. TAUFFER E.
Via Edmondo De Amicis 3 sz. fsz.

Kitűnő házi koszt

becsi-magyar és francia konyha. Házan és házan kívül. Via Gisella 1. III. em. No. 11.

Távirat — Telefon.

A Balkán háboru.

LONDON okt. 19. Azt a körülményt, hogy a porta Görögországnak nem üzen háborút, annak bizonyítékául tekintik, hogy a porta még mindig reméli Görögországnak a balkáni szövetségből való kiválását, valószínűleg a krétai kérdésben létesítendő valamely megállapodás alapján.

A görögök előnyomulása.

ATHÉN, okt. 19. A Konstantin trónörökös vezetése alatt álló hadtest benyomult Ellassoniába. Egy másik thesszáliai hadtest Grevena felé operál. A görög flotta lepecsételt rendelettel ismeretlen irányban elindult.

Péter manifesztuma.

BELGRÁD, okt. 19. Tegnap délután 5 órakor jelent meg Péter király hadi manifesztuma, melyben élénk színekkel van lefestve a törökországi kereszténység helyzete. Népét szent szabadságharagra szólítja fel Péter és annak a reményének ad kifejezést, hogy diadallal hozzák vissza azt a lobogót, melyre az albánok teljes egyenjogúsítása van felírva.

Kidőlnek a katonák.

CETTINJE okt. 19. Azok a csapatok, amelyeknek vezére Danilo trónörökös, a túlfeszített meneteléstől teljesen ki vannak merülve. A montenegrói veszteségek sokkal nagyobbak, mint hivatalosan beismerik. A csapatok élelmezése és az egészségügyi viszonyok nagyon rosszak. A Skutari felé való előnyomulás első napjaiban a katonák nagy kitarást tanúsítottak, de a fárasztó utkövetkezésében tömegesen dőltek ki.

Ujabb ütközet.

BELGRÁD, okt. 19. Tegnap reggel Mrdar mellett véres ütközet fejlődött ki szerbek és törökök között. Már az első összecsapáskor török részen hét ember elesett és igen sok megsebesült. A sebesülteket a török katonák magukkal vitték. Szerb részen nyolc halott volt. Később újból megindult a csata és a törökök kétszáz embert veszítettek, a szerb csapatok husz katonája meghalt és negyvenkét sebesült maradt a csatatéren. Ma reggel napfelkeltekor újból kezdődött az ütközet, de eddig nem jött hír, hogy mi volt az eredmény. Egész nap hallották nagy távolságban az ágyuk dörgését.

Kegyetlenkedés.

KONSTANTINÁPOLY okt. 19. Skutariból jelentik, hogy a montenegróiak Tuzi elfoglalása után a török sebesült katonákat megölték. A montenegróiak Tuziban és Beranában bombázták a török kórházakat annak ellenére, hogy a török vörös félhold volt rajtuk. A török kormány a nagyhatalmakat értesíteni fogja a hadviselésnek erről a módjáról. A török kormánynak arról is van bizonyítékai, hogy a montenegróiak az első harcokban dum-dum golyókat használtak.

Szkutari felmentése.

KONSTANTINÁPOLY okt. 19. A Szkutari bevételéről szóló hír valótlán. A montenegróiak lemondtak Szkutari ostromáról, mihielyt Esszad pasa parancsnokságával a török fölszabadító csapatok megérkeztek. A törökök megtámadták a montenegróiakat, akik hatszáz halott veszteségével kénytelenek voltak visszavonulni.

Az albánok boszúja.

SZALONIKI okt. 19. A Velika mellett legutóbb lefolyt harcban Ali bég, volt ipeki képviselő, az ismert albán főnök is elesett. Honfitársai is elhatározták, hogy megbosszulják halálát és szintén háboruba vonulnak. A lapok külön kiadásban közlik Szerbia és Bulgária hadüzeneteit. A mecsetekben imákat mondanak a török fegyverek győzelmeért.

Montenegróiak veresége.

LONDON okt. 19. A Times tudósítója azt jelenti, hogy egy montenegrói csapat, amely nem akart meghátrálni, az erődök és a szkutari tavn levő ágyunaszádok keresztüze közé került s majdnem teljesen megsemmisült. Egy montenegrói tiszt, aki Podgoriczába visszakerült, jelenti, hogy a montenegróiak a Tarabos-hegynél kétszáz halottat és sebesültet vesztek. Az erőd előtt most csak egy kisebb csapat áll, a hadsereg zöme átment a Bojanán, hogy délről intézzen támadást Szkutari ellen. A montenegróiaknak föltétlenül el kell foglalniok Tarabost, mert örületes dolog volna ennek az erődnek birtoka nélkül Szkutari ellen előrenyomulniok.

Bolgárok veresége.

KONSTANTINÁPOLY okt. 19. Bolgár csapatok Mustafa Pasánál támadást intéztek a török előőrsök ellen, amelyek segítségével megerősödve fölvettek a küzdelmet. A csata rövid szünettel reggelig tartott és azzal végződött, hogy a török sereg visszaverte a támadást és négy órán át bolgár területen üldözte a menekülőket. A veszteségek mind a két részen súlyosak voltak.

Görög hadüzenet.

KONSTANTINÁPOLY okt. 19. A görög követ tegnap átadta a portának kormánya hadüzenetét és elutazott.

Harc mindenfelé.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 19. Hivatalos jelentés szerint a harc az egész vonalon megindult. A görögök Meluna közelében kezdték meg az operációt.

Felajánlott kölcsön.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 19. Több amerikai bank együttesen 250 millió frank kölcsönt ajánlott fel Törökországnak.

Megverték a bolgárokat.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 19. Karabaglárnál a bolgárok súlyos vereséget szenvedtek. A török csapatok teljesen szétverték a bolgárokat, akik rendetlen futásban menekültek.

A bolgárok Drinápoly felé.

SZÓFIA, okt. 19. A bolgár csapatok tegnap lépték át a török határt és elfoglalták Kumkalehet, amely két kilométernyire van Mustafa Basától.

Bömbölnek az ágyuk.

SZÓFIA, okt. 19. A „Mir“-nek jelentik Küstendilből, hogy a várostól nem messze a szerb és török csapatok harcolnak s folytonos ágyubömbölés hallatszik.

Török kegyetlenkedés.

BELGRAD, okt. 19. A törökök Kruzevasznál átlépték a szerb határt és három falu lakosságát teljesen felkoncolták. Sem a nőknek, sem a gyermekeknek nem kegyelmeztek. (A távirat a szerb forrásból jön. — A szerk.)

A delegációk és a képviselőház.

BUDAPEST, okt. 19. Munkapárti részről azt a prozódiciót tették a kormánynak, a delegációk összeállításával egyidejűleg a képviselőházat a botrányok elkerülése végett ne hívassa össze, hanem a további elnapoló kéziratot a hivatalos lapban tétesse közzé. A kormány azonban bizik abban hogy a képviselőház zavartalanul működhetik, mert a renitens képviselők nagy része ki van tiltásokról. A képviselőház egybehívásának napja azonban még nincs megállapítva.

Uj hadtestparancsnok.

BÉCS, okt. 19. A király a pozsonyi hadtest parancsnokává Puhalló Pál altábornagyot, a krakkói landwehr-hadosztály parancsnokát nevezte ki.

A kereskedelmi bank esalói.

BUDAPEST, okt. 19. A budapesti törvényszéken ma kezdték meg a kereskedelmi bank esalóinak, Rihliczky Zoltán és társai bűnpörének a tárgyalását. A tárgyalást Balogh György kuriai bíró törvényszéki elnök vezeti, Rihliczkyt Bródy Ernő, Bauer Lajost Vázsonyi Vilmos és Bauer Endrét Déry Géza védi. A vádat Pálos Hugó királyi ügyész képviseli. A tárgyalás elején Vázsonyi Vilmos a vizsgálat kiegészítésére vonatkozó kérelmét terjesztette elő, azonban a bíróság erre vonatkozólag egyelőre még nem határozott. Ezután kezdetét vette Rihliczky kihallgatása. Részletesen elmondja, hogyan főzték ki BauerLajossal a csalást. Utána Bauer Lajost hallgatták ki, majd szembesítették a vádlottakat. Vázsonyi Vilmos azt mondja, hogy a megszökött harmadik tettesnek, Salgó-Steinnak volt a tett elkövetésében a legnagyobb része. A tárgyalás folyik.

Kémkedési pör.

LEBMERG, okt. 19. A törvényszék tegnap kilenc egyént, közöttük két asszonyt, kémkedés miatt 4 hónaptól 3 évig terjedő börtönnel büntetett.

Elsülyedt hajó.

CHRISTIANIA, okt. 19. Archangelből jelentik, hogy a „Daghild“ norvég gőzös az északi Jegestengeren elsülyedt. Hatvan utas elpusztult, kilenc matróz megmenekült.

Törött és öreg

műfogsorokat

valamint bármilyen mennyiségű platinát és használt aranyat — fogorvosoktól és viszont elárúsítóktól is hétfőn, október 21-én a Hungária-szálló I. emeletén magas áron megvásárolok.

Gavallér óra-öngyújtó

arany doublé láncsal csak

K. 3.50.

Kifogástalanul működik. Mindig gyújt. finoman nikkellezett külső. 3 évi írásbeli jótállás.

1 teljes készlet

K. 3.50.

3 készlet együttvéve K. 10.—

Utánvétellel küldi:

S. SCHWARZ, Wien II. Taborstrasse 80. 19.

Elsőrendű minőségű, pontos schaffhauseni-, Omega-, Zenith- és Glashütte-órák, arany, ezüst és acélban, leggazdagabb választékban, olcsó szabott árak mellett kaphatók

Engelsrath I. ékszerésznél

Fiume, Dante-tér 5.

Fiók Abbáziában

Uj magánhegedűiskola

Serrazanetti Agost, a városi zeneiskola, okleveles tanára magánórákat ad hegedűjátékban és hegedűjátéknak zongorán való kísérésében. Felvilágosítások a Hangverseny Egyesület (Società di Concerti) helyiségében, Corso 23, III. emelet.

Tekepályával ellátott

vendéglő mely fűszer
és csemegeüzlettel és

dohánytőzsdével

van egybekötve Fiumében eladó.

Cim a kiadóban.

VELENCE

Bonvecchiati szálló

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás, lift, gőzfűtés, fürdők, nagy étternek.

— Teljes penzió napi 10 liráért. —

CIRKVENICA

Szálloda HORVÁTH Étterem

Penzió

Magyar ház, magyar konyha, magyar borok. — Olcsó árak.

Butorozott szoba

gázfűtés, villanyvilágítással november elsejére kiadó. Via Adamich 8 III.

Nagy sparherd

két sütővel heveset használt kerestetik megvételre. Via Adamich 8 III.

Elegánsan butorozott

szoba külön bejárattal, villanyvilágítással és fürdőszoba használatával azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

József Főherceg szálló

BUDAPEST.

Modern, kényelmes, tiszta. Vendégszobák 3.- koronától feljebb. Gőzfűtés, lift. Jutányos penzió. A keleti pályaudvarral szemben.

VIII., BAROSS TER 2. szám.

A horvát katonai diktatura.
 BUDAPEST, okt. 19. A kormány a „Pester Lloyd”-ban félhivatalosan megjelent a horvát katonai kormányzat hírére. A cáfolat szerint legfeljebb arról lehet szó, hogy a katonai kormányzó esetleg a magyar kormány fenhatósága alatt működne. A hadügyminiszteriumnak alárendelt katonai diktátor kinevezése flagrns megsértése volna a magyar alkotmány alapelveinek és ez a sérelem a magyar belpolitikai helyzet teljes felfordulását vonná maga után.

ZAGRAB, okt. 19. Cuvaj királyi biztosi jelentette, hogy arról az elterjedt hírről, mintha Horvátországban katonai diktatura lenne, semmit sem tud.

Kopott vagy kifakult angol **bőr-butort** bármely színre újra **átfestek**. Szintartósságért kezéskedem. **EISLER S.** kárpitos
 Via Aless. Volta 4. Telef. 959.

Belaria vendéglő

FIUME

(Georgevics-ház) Via Fratelli Branchetta.
 Kitünő magyar konyha. Izletes ételek. Kifogástalan italok.
 TELEFON 13-35.

Hutter János
 vendéglős.

Hotel „Vinodol“

CIRKVENICA

Étterem - Kávéház - Penzió

PATYOLAT TISZTASÁG

és a legkellemesebb
 frissesség jellemzi a

Sunlight Szappannal

kezelt ruhancímeket. Gyorsan tisztít, kíméli a szöveteket és a színeket. Maró alkatrészekről mentes, ezért a legjobb biztosíték ruháink időelőtti elromlása ellen.

Lever & Co., G.m.b.H., Wien III.

Nattich Henrik

Fiume, Corso 35.

Nagy raktár mindennemű **órákban**, ébresztő, ingaórák, precíziós kronométerórák és **táncokban** jutányos áron, jótállás mellett. — Saját javítóműhely.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák” szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Minkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ősforrás sör.

Ederer-Burger Gyula.

Az **Adria palotában** olcsón eladó egy teljesen jókarban lévő

::urifodrász üzlet::
berendezés.

Butor, megtekinthető naponta az Adria palotában lévő fodrász-üzletben. Ugyanott a női fodrászat részére fizetés emellett, két tanuló kisasszony felvétetik.

Magyar borok!

Ajánlok kitünő visontai és mátra-hegyaljai **fehér rizling** és **vörös borokat**, szavatolt természetes tiszta minőségben, literjét 80 fillérért, avagy házhoz szállítva, fogyasztási adóval együtt 1 koronáért,

PAUK ÖDÖN - FIUME, Riva Szápary 16.
 Le:kisebb vétel 30 liter. Mintát ingyen.

A legkellemesebb izü és legolcsóbb savanyuviz a

Pécsi Tettye : forrásviz :

kapható minden drogeriában és étteremben.

Fiumei raktár: Fratelli Tausz cégnél - Telefon 186 szám.

Betegápolás

Az összes gyógykezelési eszközök, n. m. sérvkötők, háskötők, gummigörcsér-harinyák, egyenestartók, testegyenszeti gépek, műlábak, műkarok, kötszerek, teljes gyermekágyas felszerelések, masszáló- és vilanygépek a legmegbízhatóbb minőségben csakis

FISCHER PÉTER ÉS TSA R.-T. cégnél
 ALAPITTATOTT 1856. Telef. 958.
 Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 6. szám
 szerezhető be.

Most megjelent legújabb képes árjegyzéket kívántra bérmentve titoktartás mellett azonnal küldjük.

Szines szövetfüggönyök páronként 7.- koronától feljebb

Gyapot-étamine függönyök garantált színek párja K. 13.50

Kiváló alkalom axminster-szőnyegekben 175x250 K. 25.-, 200x300 K. 36.-

Bonne femmes tüllből rávarrott mintákkal drbja K. 4.-

Ágytakarók tüllből rávarrott mintákkal 220x330 drbja K. 11.50

Pius asztalterítők rávarrott mintákkal drbja K. 17.-

Cheniglia lambrequin drbja K. 7.60

A nagy őszi idényre

megérkeztek már a

Szőnyegek

és **függönyök**

Gazdag választék juta-zsineg-tapestry-velour és xylo futókban, ágyelőkben, teljes garnitúrákban, szövet- és csipkefüggönyökben, bonne femmes, stores és brise-bise-ben.

Óriási

választék

a következő minőségű szalón-, ebédlő- és hálószoba szőnyegekben:

Gyapju Tapestry Velour

(a nagybecskereki szőnyeggyárból)

Axminster Argaman

és kézzel előállított szőnyegekben.

Tisztelettel

WEISS M.

FIUME Corso 11

Trieszt Corso 9

Bécs IX.

Szabott árak!

CORTE ANGELO, FIUMECorso 27 sz., I. emelet. Telef. 2-27.
COIFFEUR - POSTISEUR - PARFUMFUR.Onduláció, jelmez-paró-
kák kézápolás (Mani-
cure), arcmassage vil-
lamos árammal és gőz-
zel. - Hajfestés és fej-
mosás, a fejszárítása
villamos készülék segít-
séggel. Hajmunkák, pá-
risi, londoni és bécsi
modellek szerint.

Külön termék - Kivnásra házhoz küldök

Főrangú hölgyek legkedvencebb szépitőszere
a **FÖLDES-féle****Margit-Créme**Ezen kiváló arckenőcsőt az egész világon sok
millió urhölgy használja, mert a legújabb tudó-
mányos buvárlatok alapján készült arc-crème és
mert hírneves vegyészek állítása szerint ez alegjobb és teljesen ártalmat-
lan arc-szépitő és finomító.A Margit-crémét a bőr azonnal felveszi, miért is
rögtön beáll a hatás, mely valóban **meglepő**
gyors és biztos. A bőr teljesen átalakul tőle
és az üde, telt bársonysima s rózsafehér lesz.Pár nap alatt eltűnnek ráncok, redők, szeplők,
májfoltok és mindennemű kiütések.A Földes-féle Margit-crème nemcsak szépit az
arcot, hanem ápolja és megóvjá az időjárás, a
nap és szél minden befolyása ellen.

Utánzásoktól és hamisítványoktól óvakodjunk!

Kapható az egész világon. Tégelye 1 K és 2 K
Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1 K 20 fill.

Készíti és postán küldi:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész **ARADON.**Kapható Fiumében: Skodník H.
Babich Hinko, Catti György, Prodam Johann, Franco
Prodam és Dr. Mizzan A. Gyógyszertárban, Ernesto
Benco, Jechel Francesco, Favacich Fratelli, Papp R.
Capudi M. és Tuchtan L. S. drogeriákban.**„Varázsfuvola”.**
Bárki egy óra alatt meg-
tanulhat rajta játszani.A „Varázsfuvola”
rendkívül kellemes, 20
acél trombitahanggal
és 4 erős bőgővel van
ellátva. Diszes kivitel-
ben, kottatűzettel, da-
lokkal, tokkal, ajándék-
kal együtt csak 4 ko-
rona.Csakis Wagner
„Hangszer-Király”
országoserte elismertlegolesőbb hangszerárúházában kapható. Budapest,
József-körut 15. - Gyorsjavító műhely. - Kérjen
fenyképes hangszerárjegyzéket.**„Buffet Bellevue”**Viale Deák (a kapucinusok új
házában)Hideg és meleg ételek, bel-és
külföldi, valamint saját termésű
borok. Kőbányai polgári sör
mindig frissen.

Szives pártfogást kér.

SZIRMAI GYÖZÖNE.**Mosoda a Csillaghoz**Értesitem a n. é. közönséget, hogy
a Via Remai 2 sz. alatt **új mosodát**
nyitottam.Gyors és kifogástalan kiszolgálás.
Magyar tulajdonos. Via Remai 2. —
Telef. 15-87.**VEGLIA
Hotel „QUARNERO”**Közvetlen a tengerparton, a kikötőnél.
Tengerre nyitó szobák, teljesen újonnan
berendezve. Caffè-Restaurant. Pensió.

Nagyon olcsó árak.

**Fiume első és legrégebb
mosó- és vasalóintézete.**A via Gir. Fabris 1. sz. (ex via del
Ponte 1 sz.) alatti **Waldmann** mosó- és va-
salóintézetet átvetttem. Elvállalom fehérne-
müek mosását és va alását, női és férfi ru-
hák, csipkék, függönyök stb. tisztítását és
vasalását. Fehérnemüek javítása olcsón. Hi-
vársra házhoz is küldök.Tisztelettel
Bongyis Mária.

Fiók Toncich-ház Susák.

Imró Ferenc

borbély és fodrászterme

Fiume, Via A. Manzoni 7. (Braidá).

Kifogástalan kiszolgálás.

Mindenféle hajmunka
és női fésülés.**ÓH JAJ!****KÖHÖGÉS, REKEDTSÉG**és elnyálkásodás ellen
gyors és biztos hatásúak**EGGER MELLPASZTILLAI**

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 és 2 Kor.
Próbadozoz 50 fill.

Kapható gyógyszerárúházakban és drogeriákban.

Fő- és szétküldési raktár: **Dr. EGGER LEÓ és EGGER I.**
Budapest, VI., Réval-u. 12.

Kapható: Fiume és Susák minden gyógyszerárúházában és drogeriájában.

Megfojt ez az átko-
zott köhögés.Egger-mellpasztilla
csakhamar meggyó-
gyított!**FIUMEI ÉPÍTŐ
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**Valscurignei parcellázott telepen 2-3-4 szobás **családi há-
zakait, villákaikat** és több lakásból álló **emeletes házakait**
épít modern kivitelben a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett
eladásra és bérbeadásra.A telepen, a melynek kiterjedése circa 170.000 m², **felkek**
is eladók. **A telep csatornázással, vízvezetékkel s vil-
lanyvilágítással van ellátva.**A társaság ipartelepén gyártott **égett mész, zuzott ka-
vics, homok és kölliszt olcsón** kapható.

Értekezni lehet a társaság műszaki irodájában

Via Clotilde 4 szám a.**Wetzler Testvérek azelőtt Gondrand Testvérek,
Nemzetközi Szállító Rt. fiókja Trieszt.**A legmegfelelőbb gyűjtőforgalom, különösen élelmiszereknek,
Trieszttől Bécsig. Közvetlen fuvardíjtelek magyar és
dalmát kikötőkől Bécsbe.**SCHÖN I. — Szépség és hajápolási terme — SCHÖN I.**

Via Caraccioli 12, II. em.

A legújabb módszer szerint arc- kéz- láb- ápolás (mani-
cur, pedicur) villanyos arcmasszás (vibrations massage)
szemölcsölvétel és arcban levő szőr eltávolítása, tyuk-
szemvágás stb. Diszfésülések elvállaltatnak. Fésülések és
hajmosások a rendelő lakásában is elvégeztetnek.

Telefonszám 11-89.

LOVRANA LEGOLCSÓBB

és legjobb étterme

„a szép karintiai nőhöz“

(„Zur schönen Kärntnerin“)

ABBZIA

: Hotel, Penzió és Caffè-Restaurant :

„TRAUBE“

Arnyas kert. Kényelmes fedett helyiségek. A fürdőhely legolcsóbb étterme. Magyarok találkozó helye.

Ha egészségét félti

„ADRIA“

savanyu vizet igyék,

mely igen olcsó és kristálytiszt. Bakteriamentes magas hegyi forrásvíz. Természetes szénssavval telítve fertőző betegségeknek, étvágyzavaroknak és emésztési nehézségeknek igen hasznos ital. Borral keverve kellemes üdítő hatású.

Mindenhol kapható!

Töltőfőp ABBZIA Friedrichshof.

ABBZIA

CAFÉ WAGNER KÁVÉHAZ

Fényűző berendezett kávétermek. Külön játék és billiard szalonok. Tengerparti terras és kerthelyiség. Bel- és külföldi lapok nagy mennyiségben. Különlegességek és frissítők. Számos látogatást kér.

WAGNER RICHARD, tulajdonos

Ára 30 K.

Nincsen Önnek rendes háztartása ha **Eclipse** dagasztógépe nincsen

3 perc alatt lehet vele bármilyen tésztát tökéletesen átdagasztani.

Minden vas- és edényüzletben kapható.

Bővebb felvilágosítást ad: The Eclipse Selling Company képviselője, Eckel Egon, Fiume Via Carducci 14. sz.

Magyarok!!

Aki jó tisztán kezelt bor akar inni, vagy frissen csapolt kőbányai sört, aki jó magyaros ebédet és vacsorát akar enni az siessen

Misics András vendéglőjébe
Via Francesco Petrarca 6.

Éjjel 2 óráig nyitva.

LOVRANA

„Adria“ kávéház

Nagy strandterras, gyönyörű tengeri kilátás. A legelőkelőbb társaságok találkozó helye. Abbaziából hajón és villamoson kellemes kirándulás.

Tulajdonos: Glück Alfonz
a Quarnero kávéháznak sok éven át volt igazgatója.

„Styria-Universal“
Kötőgépek

megmunkálnak finom és vastagszáru pamutot ugyanazon gépen. Árjegyzék ingyen. Részletfizetésre is. Styria-Kötőgépgyár, GRAZ, III.

TÓTH JÁNOS

Magyar vendéglője

a legolcsóbb Fiumében.

Via Alessandro Manzoni 10.

Kőbányai polgári sör.

Magyar és dalmát bor.

GRADO

tengeri fürdő az Adrián. Gyógyidény áprilistól októberig. Fürdőidény májustól szeptemberig. Pompás fővényes strand. Homok- és napfürdők. 14.000 fürdővendég. Nagy fürdőintézet. 1400-nál több családi sátor a fővényparton. 30 szálló és penzió. Felvilágosítással és prospektussal ingyen szolgál a **FÜRDŐBIZOTTSÁG.**

Nyilvános köszönet

Wilhelm Ferenc gyógyszerész urnak, cs. és kir. udvari szállító, Neunkirchen, Alsóausztria, feltalálója a

Wilhelm-féle Teának.

Hogy én a nyilvánosság elé lépek, teszem ezt azért, mert kötelességemnek tartom Wilhelm Ferencgyógyszerész urnak Neunkirchenben, halás köszönetemet nyilvánítani azon szolgálatáért, melylyel a Wilhelm-féle tea az én

fájdalmas reumatikus szenvedéseimet

megszüntette és ezért azoknak, kik ezen rettenetes betegségbe estek, ajánlom a tea használatát. 4 heti használat után nemcsak teljesen megszűnt a fájdalom, hanem dacára annak, hogy már 6 hét óta nem iszom a teát, az egész testalkatrészem megjavult. Én megvagyok győződve, hogy mindenki, aki hasonló betegségben szenved, ezen tea használatát által a feltalálót, Wilhelm Ferenc urat, úgy mint én, áldani fogja.

Kiváló tisztellel Butschin-Streifeld grófnő főhadnagy-neje.

Ára csomagonként 2 K, 6 csomag 10 K.

Hol gyógyszerárban s drogériában nincs, direkt küldés!

Kiadótulajdonos: „A Tengerpart lapkiadó vállalat“

Renko Ferenc Kávéháza

ABBZIA, a Tommasich Fürdőnél

Árak:

Fehér kávé	30 fillér
Tea rumimal	40 „
Üveg sör	40 „
1 liter bor	1.20 „
Tej	24 „

Trieszt a pályaudvarral szemben

„Alla Stazione“ étterem

A bpesti háziezred tisztikarának és a trieszti magyarságnak találkozóhelye.

Kittinő konyha. - Mindenkor friss sör. Olcsó árak.

Tulajd. Andriancich Ant.
a fiumei Deák szálló volt portása.

33 óceánjáró

33 óceánjáró

Austro Americana - Trieszt.

Rendes személy- és tehergyorsáru forgalom, Görögország, Spanyolország. Észak és Dél-Amerika felé.

Triesztből Newyorkba személyforgalom.

„Laura“ gőzössel okt. 19-én
„Martha Washington“ gőz. „ 26-án

Trieszt-Newyork-Philadelphia teherforgalom.

„Franconia“ gőzössel okt. 19-én
„Clara“ „ „ 26-án
„Georgia“ „ „ 31-én

Patrasz, Almenia, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo és Buenos-Ayresbe, az

„Atlanta“ személy gőzössel okt. 31-én

Almenia, Taneriffa, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo és Buenos-Ayresbe a

„Sofia Hohenberg“ szem. száll. gőzössel okt. 17-én

Tudakozódní lehet az igazgatóságnál, Trieszt, Via Molin Piccolo 2. (Táviratcim: Cosulich, Trieste) Schenker és Tsa főügynökségnél Bécs I., Neuthorgasse 17., az utas-irodánál Bécs, II., Kaiser Josef-strasse 36 és a társaság más ügynökségeinél.

Nyomatott a „Polinnia“ nyomdában Fiume.